1. Gembicki Piotr
Biskup Krakowski

2. Stephanowicz Ant. Kazanie nazaiutrz
po pogrzebie X. Piotra Gembickiego
d. 19 Oct. 1657.

X

Bisk

X

Zak
Kaz
nego

Vw

KAZANIE
Názaiutrz po Pogrzebie.

IASNIE OSWIECONEGO
IEGO MSCI

X. PIOTRA
GEMBICKIEGO

Biskupá Krakovvskiego, Xiąźęćia Sievierskiego
Miane.

PRZEZ

X. ANTONIEGO
STEPHANOWICA

Zakonu Franciſzka S. Oycow Bernardynow, Kaznodźieie Generalnego, Kośćioła Kathedralnego Krakowskiego Ordynaryuſza, Prouinciey Polſkiey Diffinitora, w Kośćiele Kathedralnym.

Die XIX. Octobris, Anno Domni
M. DC. LVII.

h.

W KRAKOVIE
V Wdowy y Dźiedźicow Andrzeiá Piotrkowczyká I. K. M. Typ.

Imprimatur.

Hyacinthus Liberius S. T. D. Præpositus SS. Corporis Christi in Diœcesi Cracouiensi Censor Librorum.

Wielmożnemu á mnie wielce Mśćiwemu Panu, Iego Mśći Panu.

MIKOLAIOWI GEMBICKIEMV

Podczaszemu Poznańskiemu

IEGO K. MSCI

SECRETARZOWI &c.

Panu y Dobrodźieiowi Mśćiwemu.

GDyżá vstepuiacym do zachodu świátem, wielka we wßystkich iego cześćiach, nastepuie alteracya, tákże o swoim pretkim vpadku, mundus ipse iam loquitur, & occasum sui, rerum labentium probatione testatur. *Co od naturalnych defektow záczawßy, vkázuie Cyprianus.* Non hyeme nutriendis seminibus tanta imbrium copia est, non frugibus æstate torrendis, solita flagrantia: non sic verna de temperie sata læta sunt; nec adeò arboreis fœtibus autumna fæcunda. *Deducuie potym zártificialnych, y* S. Cypr. Trac. con: Demetr:

 moral-

morálnych, powiádáiac, iuż zá czásow iego, trudno było o pilnego w polu oraczá, biegłego ná morzu Márynarzá, odważnego wobożie Zołnierza, trudno o niewinność ná rynku, ſprawiedliwość w ſądach, w przyiáźniey o zgodę, w rzemiosłach biegłość, wobyczáiách kárność. Decreſcit in aruis agricola, in mari nauta, miles in caſtris, innocentia in foro, iuſtitia in iudicio, in amicitijs concordia, in artibus peritia, in moribus diſciplina. *Dla czego y Tertulian, świát názwał* verſiformem, *dla rożnych poſtáći w ktore ſię nie tylko co Rok ále co mieśiąc, dźień y godźina przybiera,* á Cypr. S. *concluduie.* Sic quodcunque nunc naſcitur, mundi ipſius ſenectute degenerat. *Wiec że człowiek* inter mundi partes primus eſt, *zá odmiána w rzeczách świátowych, y w ludźiách* corruptiſsimos *widźiemy* mores, *y cnotę w lekkim poważeniu, że dźiś ſłuszniey może niż przed tym nárzekac.*

Tert. lib. de Pill: c. 2.

Infelix dudum virtus lacerata, capillos
Ecce voluptati turpiter aſsideo.
Quam dolor immodicus carpit, quia praua (voluptas
Me potior cunctis, creditur eſſe viris.

Mnaſalus apud Athenen. Lib. 4. c. 19.

Ztad

Ztad ieden z Theologow świezych z wielkim py-ta podziwieniem, kedy one Patriarcharum decora, Prophetarum lumina, Eremitarum caſtra, Virginum chori, Martyrum Myriades, Sacerdotum prodigia, Præſulum portenta, coniugum temperantia, Iuuenum modeſtia, Puerorum verecundia, cæteraquè virtutum germina. *A zatym ſłuſzna by rzecz nie tylko w pułroká, ále co dzień* renouare memoriam, *ludzie wielkich ktorzy przed nami cnotami świątobliwośćią, y ſpráwiedliwośćią ſłyneli, w czym y mnie, nie tylko wielka w ludzkych obyczáiách niekárność, ále tez y dáwna moiá ku W. M. MM. Pánu* obſeruantia mouit, *ze zſzcześliwey wieczności, Iaſnie Oświeconego Iego M. X.* PIOTRA GEMBICKIEGO, *Biſkupá Krákowſkiego, Xiążećiá Siewierſkiego, ſłodką znowinámi powracam pámiątkę. Te zaś nie przeto* præſentuię *W. M. MM. Panu, ábym ſtryiowſkych cnot, w Synowcu miał iáki vpátrzić máncáment, bo zdawná w domu zacznym W. M. MM. Páńſtwa, odziedzywſzy cnotá, y w Perſonie W. M. MM. Panu* virtutum conuentus, reuerendum ſibi thalamum conſecrauit. *Przetoz nie zazywam*

Mendozza in Regu.

ſłow

ſtow do W. M. MM. Páná, addendo calcar, *ktorych kiedyś* Euphrem. S. *zázyl, do* Succeſſora *monſtruiac mu ſtározakonnego Biſkupá w oczách*. Imitare Samuelem, quoniam & Deo gratus extitit, & homines ædificauit, *gdyż vfam że y w W. M. MM. Pánu, Stryiowſkie cnoty, iáſno záwſze ſwiecac, nieſmiertelna ſtawe iego, wiekopomnym, czáſom zatrzymáia. Ani dla tego, ábym w niepámieći ponurzonego Stryiá przypominał, ſczyrże kocháiacemu Synowcowi, y przed oczy ſtawił: bo drugi to* Eleazar 2. Mach. 6. *wſpomniány, tákſie pod grobowiec vkrył od oczu ludckich, że nań w pámietnoſtawnych, dziełach, co dzień káżdy á W. M. MM. Pan co minuta patrzácz*, Vita enim deceſſit vniuerſæ genti, memoriam mortis ſuæ, ad exemplum virtutis, & fortitudinis derelinquens. *Ale ná to prawdziwy obraz nieśmiertelney ſtawy, Iáśnie Oświeconego Iego M. X.* PIOTRA GEMBICKIEGO *Biſkupá Krakowſkiego, Xiażećiá Siewierſkiego, wiegoż włáſnym zoſtawui Domu, y kochánemu Synowcowi dedicuie, ábym vtwierdził nieomylne mniemánie ludckie, że temu y po śmierći miłośći dochowuieſz, ktory W. M.*

MM.

MM. Páná, áż do śmierći kochał, co y przy oſtatnim vale *ſkutecznie oświadczył. Przyimiey tedy chętnie Wielmożny Mośći Pánie y Dobrodźieiu lubo proſtym ſtylem, wßakże życzliwym áffektem, właſny Domu twego kleynot wyſtáwiony, á mnie y Zakon moy vbogi, w łáſce twoiey chowáy, do ktorey ſię pilnie zalecam.*

W. M. Mego Mśćiwego Páná

nanizßy Sługá y Bogomodlcá

X. Antoni Bernardyn.

Do Czy-

Do Czytelniká.

NIe życzełem ſobie z wielkimi certowáć Káznodźieiámi, ktorzy iuż wielkie cnoty Wielkiego Biſkupá, wyſoko zálećieli, ále że áffektácya y rozkazánie przyſtąpiło, tych ktorych ia *authoritatem* wielce poważam præſentuięć niepolerowną, y polityczną rzecz. *Nos enim in Prædicationibus & Scriptiunculis noſtris, non lenocinia eſſe volumus, ſed remedia, quæ ſcilicet non tam ocioſorum auribus placeant, quàm ægrotorum mentibus proſint, Vale.*

KA-

KAZANIE.

Sicut conſumitur nubes & pertranſit; ſic qui deſcenderit ad inferos non aſcendet: Nec reuertetur in domum ſuam. *Iob. 7.*

Iáko niſczeie obłok y przemiia, ták kto wſtąpi do grobu, nie wynidźie, áni powróci więcey do Domu ſwego. Iob. *w Roz. 7.*

JAko według duſze / ták y według ćiáłá / dáć / y wźiąć żywot człowiekowi / w rękách to ieſt Boſkich / dla tego doświadczony Krol Izráelſki Dawid / przed wſzytkim świátem / Bogu przyznał. W rękách twoich moy przedwieczny Boże / ſzczęśćie y nieſzczęśćie moie. In manibus tuis ſortes meæ. *Pſal. 30.* Hug: Card: tłumáczy / loſy człowieká ſpráwiedliwego / w rękách ſą Boſkich / to ieſt los przeznáczenia łáſki / y chwały. Sortes viri iuſti in manu Dei. Scilicet ſors prædeſtinationis, ſors gratiæ, ſors gloriæ. Athán: ś. inácżey w rękách twoich / y mocey twoiey / ſą loſy / y diſpoſicia / iáko żywotá / ták y śmierći moiey / In manibus, & poteſtate tuâ, ſunt ſortes, & diſpoſitiones, tàm vitæ quàm mortis meæ. Vkazał ſię Pan ná Wyſpie Páthmos Janowi ś. y powiedźiał mu Ja ieſtem pierwſzy / y oſtátni / żywy y byłem vmárły:

 á oto

á oto ieſtem żywy / ná wieki wiekow / y mam klucze
Apoc: 1. od śmierći / y piekłá. Ecce ſum viuus, in ſæcula ſæculorum, & habeo claues mortis & inferni. Ieśli kto ćiekáwy rzecze / poniewaz Pan ma klucze od śmierći / y od piekłá / czemu nie ma od niebá / ktore nádto oboie / dáleko ſą zacnieyße? Tákiego snádno z Ewángeliſtą Páńſkim reſolwowáć / że ich oddał Piotrowi ś. gdy go áſſekurował / iż co zwiąże ná ziemi / będźie związáno w Niebie / á co rozwiąże ná ziemi / będźie rozwiązáno y w niebie. Quodcunq;
Matt: 16. ligaueris ſuper terram, erit ligatū & in cælis, & quodcunq; ſolueris ſuper terram, erit ſolutum & in cælis. A ieſt to moc odpuſzczánia grzechow / ktore nam bráme zámykáią do niebá. Tá in Chriſto, ile Bog ieſt authoritatiuè, ile człowiek per excellentiam, w Pietrze ś. y ſucceſſorách iego / per miniſterium, klucz od piekłá / w rękách ieſt Chryſtuſowych / to ieſt iáko ś.
S. Thom: Thomaſz commentuie. Poteſtas gratiam conferen-
in Add: di, ktora ſolius Dei eſt, klucz od śmierći w rękách ie-
q: 1. ad 1. go / on może powiedźieć choremu / y zdrowemu / mo-
4. Reg: 20. rieris tu, & non viues. On ná vmárłego záwoła kie-
Luc: 7. dy chce. Tibi dico ſurge. Co chćiał vkazáć / y M. Seneca, gdy do ſwoiego piſząc przyiaćielá / przeſtrzegá áby pámiętał / że mu Bog duſzę dał / nie tákim ſpoſobem / iáko kto pieniądze dáie ná Máietność / áby ſię iey nigdy vpomnieć nie miał / áni pożyczánym ſpoſobem / áby iey odebráć nie mogł / áż czáſu pewnego / ále ią dał / per modum depoſiti, wolno mu ią
wziąć

wziąć ießcze w żywocie Mátki iego / záraz vrodźiwßy się ná świát / wieczor / álbo ráno / w południe / y opułnocy. Lucilli mi per singulas vitas, puta, quia Deus animam tribuit, non ex censu, neq; ex commodato, sed ex deposito, záczym przyzna / że iáko subtelny wiátr / lekki obłok psuie / ták pretko / y człowiek vrodźiwßy się ná świát ginie. Sicut consumitur nubes & pertransit, sic qui descenderit ad inferos, non ascendet. Wßákże áby sławá wysokich cnot iego powroćić / y wstáć w domu nie miálá / dźiś opáczną rzecz widzę. Dniá wczoráyßego oddáliśmy ostátnią vsługę słodkiey pámięći Jáśnie Oświeconemu Jego Mośći Xiedzu PIOTROWI GEMBICKIEMV, Biskupowi Krákowskiemu / Xiążęćiu Siewierskiemu. Wczorá Jáśnie Wielmożni Rodzeni / y wßystká prześwietna Fámilia / ozdobę Domu swego / Krol Jego Mość Pan náß Miłośćiwy wiernego Senatorá / Przewielebna Kápitułá Biskupá / Dioecesia Pásterzá / Zakonnicy / y vbodzy / Pátroná / y Dobrodźieiá / z wielką pożegnáli żáłośćią / áż dźiś nád wßystkich spodźiewánie / w oczách náßych stáwa y známi się wesoło wita. Co zá nowiny nam z nieprzeżytych wiecznośći abisow przynośi / gdy iá od vmárłego krotko tłumáczyć będę / Wy pilno posłuchaycie.

Seu: Epist. 90. ad Lucil:

Prawdá / káżdy ná oko obaczyć może / że świát nigdy nie státkuie / iego apparentia, dobrá / vćiechá / y rozkoß prędko przemiiaiące / bo Tertul: dawno de-

Lib: de Cor: Mil. c. 13. cizya vczynił. Omnia imaginaria in sæculo, & nihil veri, przećie iego nieſtátku/ lepiey rozeznáć nie możemy/ iáko przy ßcześćiu Niebieſkim/ wiecznymi czáſy trwáiącym/ gdyż według Filozofá Oppoſita, iuxta ſe poſita, magis eluceſcunt, y Grzegorz ś. trzyma że doczeſne żyćie do Niebieſkiego przyrownáne śmierćią ieſt á nie żyćiem.

S. Greg: Hom: 37. in Euang. Temporalis vita æternæ vitæ comparata mors, eſt potiùs dicenda, quàm vita. Awizowano Dawidá / że Gálándczykowie/ żábitego w potrzebie przegráney Saulá/ ná gorách Gelboe ználazßy/ przyſtoynie pochowáli/ záraz do nich poſłał/

2. Reg. 2. z táką benedykcią. Benedicti vos à Domino, qui feciſtis miſericordiam hanc, cum Domino veſtro Saul. przydał y to/ że wam zá to/ Bog odda miłośierdźie/ y prawdę. Exnunc retribuet vobis Dominus miſericordiam, & veritatem. Hieron: ś. czyta. Odda wam tu Bog miłośierdźie ná źiemi/ á prawdę w Niebie. Reddet vobis Dominus miſericordiam in præſenti ſæculo, & veritatem in futuro. Że tu ná źiemi miłośierdźie ieſt Boſkie/ wiemy od tegoż Dawidá/ ktory

Pſal: 32. áſſekuruie/ Miſericordia Domini, plena eſt terra, ále iáko prawdy nie máß to trudna. Práwdźiwy Bog w słowách/ prawdźiwy w obietnicách/ w protekciey/ w prowidencyey/ iákoß tedy veritas będźie tylko in futuro ſæculo? Argumentował ták/ wiem że wam ná źiemi da Bog doſtátki/ tytuły/ honory/ promocye/ będźie was rátował w potrzebách/ będźie dawał zwyćięſtwá nád nieprzyiaćielem / ále kiedy w lepićie oczy

wáße

wáße w wieczność nieprzeżyta/ przyznaćie/ że te fa- wory świátowe niczym nie są. Quia misericordia quæ in præsenti sæculo tribuitur, ad comparationem æternæ vitæ, mendacium est, y teć nowine nam nieśie/ náß wielki Biskup z Nieba/ że świát záwße nie státeczny/ teraz sie iuż zstárzał / choruie/ y práwie kona. O nim dawno Grzegorz ś. mowił. Video mundum senescentem, iednák sie iáko mogł rátował / krzepił/ y do ludzi vdawał.

Dwie rzeczy bárzo przećiwne / zá czásow Chrystusá mieszkáiącego z ludźmi ná ziemi / świát widział ná gorze Thábor. Jedná/ y gore wesoła bo w obłok iásny przybrána. Et ecce nubes lucida obumbrauit eos: y Chrystusá vwielbionego / y w Niebieską przybránego bárwe. Resplenduit facies eius sicut sol, vestimenta autem eius facta sunt alba sicut nix. Druga/ żáłosne consilium, bo tám materia byłá o śmierći sromotney Syná Bożego w Jeruzalem według Łukaßá ś. & dicebant excessum eius, quem completurus erat in Ierusalem. Czemu proße przy ákcie ták wesołym/ żáłosną tráktowáno spráwe? Czemu przy weselu/ o wesołych nie mowiono tránsákcyách? Jedni mowią dla tego/ áby vkazał Pan/ iż świát nie dáie wesela bez melánkoliey pocżyna rádośćią/ á kończy gorzkośćią/ iáko Job cierpliwy rozumie. Ducunt in bonis dies suos, & in momento ad inferna descendunt. Genebr. inßa dáie przyczyne/ gdy obserwuie/ że gorá Thabor ná zachod stałá/ Thabor mons sicut est ad occasum,

Matt: 17.
Luc: c. 9.
Iob: 21.

casum, powiádáiąc że tym Pan chćiał vkazáć/ iż wszy- stkie dostátki/ wśtoßy/ honory/ appárencye/ y wszy- tek świát z polityką swoią/ iuż ruiną groził/ y chy- lel się ad occasum.

Jest Quæstia v Doktorow ss. iákim sposobem czárt Pánu wszytkie Krolestwá świátowe/ y ich
Matt: 4. chwałę z gory iedney vkazał? Ostendit ei omnia Re- gna mundi, & gloriam eorum? Są iedni co powiá- dáią iż pálcem vkazał/ tám Páństwo Perskie/ á tám Monárchia Rzymska/ tám Krolestwo Ægiptskie/ á tu Páństwo Izráelskie. Digitto monstrando, in hac parte Regnum Persarum, & in illa Romanorum, ták rozumie Euthimiusz. Drudzy że łágodną wymo- wą/ wszytke ich potencyą/ bogáctwá/ dostátki/ sprá- wiedliwość/ práwá/ obyczáie/ y polityke odmálo- wał. ták trzyma Bostren. Theophil: y Thom: powiá- dáią/ że wszystkie te Krolestwá przed oczy postáwił Chrystusowe/ ále iakim sposobem nie explikuią. To- letus mniema. Virtute Dæmonis, fuisse productas species rerum visibilium, y zemknione ná mieyscá bliż- ße oczom Chrystusowym/ iákim sposobem Moyże- ßowi z gory Nebo/ obiecáną vkazano żiemię. Lubo
Deut: c. 34. też iáko czárt często zmyślone z powietrza bierze ćiá- ło/ ita circâ mentem phantasticè ex corpore àëreo fa- bricauit Regna terræ, quæ sui species emiserunt, y przyszły do oczu Chrystusowych/ á z tym y ná ten czás świat był zgrzybiáły/ że go czárt dla vdátności kolo- ryzowáć muśiał/ teraz iuż niebeśpiecznie choruie/ y práwie kona.

Wiel-

Wielki ieden Káznodzieiá Włoſki diſcuruie, że ludzie proſci ze trzech znákow/ iudikuią człowieká niebeſpiecznie choruiącego; ieśli mu ſię oczy mienią przykro pátrząc ná ludzi y świátło: trzymáią że niebeſpiecznie choruie/ y świátu ſię oczy zmieniely / niechce pátrząć ná vbogich / y rátowáć ich w potrzebie. Roſkazał Bog Ezechielowi / áby brodę y głowę ogolił/ y włoſy ná trzy części rozdzieliwſzy/ żeby iedne ogniē ſpalił/ drugą ná wiátr puścił/ á trzecią mieczem porąbał. Hug. Card: rozumie / że to nie ieſt ſufficiens enumeratio, bo ná cztery części miał rozdzielić / czemuż tu czwartey nie wſpomina? Reſolwuie / bo Politycy doſtátki ſwoie łożą/ iedni ná roſkoſzy/ ſwawolą y roſpuſtę / drudzy ná wynioſłość / vpominki / y bánkiety/ fawory ſobie ludzkie káptuiąc/ inſzi łożą ná kupi wielkie/ ktore chowáią ná oppreſſyą ludzi vbogich. Quia diuites huius mundi, ſuas diuitias expendunt, alij in igne libidinis, alij in vento ſuperbiæ, & fauore laudis humanæ, alij gladio cædunt pilos ſuos, qui diuitijs ſuis, lites ac bella nutriunt, dla vbogich zás/ dla kościołá/ dla Oyczyzny / nic nie zoſtáie / zły to znák / iuż znáć koná świát/ y iego polityká/ bo Jan Swięty conſequencyą czyni. Qui non diligit manet in morte. *S. Ioan: cap: 3.* Drugi znák gdy oziębną ręce y nogi. Ná oko káżdy widzieć może/ że świát y Politycy oziębli w nabożeńſtwie / y nád zwyczay do dobrych vczynkow leniwi. Przyſzłá Anná S. Mátká Sámuelowá do Kościołá / ná nabożeńſtwo / y ná twarz vpadſzy

padſzy

padszy nabożnie sie modlilá/áż Heli Kaplan naywyż-
1. Reg. cap. 1. szy osadźil ią zá pijána. Æstimauit eam temulentam.
Coż tego miał zá fundáment Biskup/ że swięta Pá-
nia zá piiána poczytał? Abulen: rozumie quia nimis
morabatur in orando. Piiány to kto sie tych czásow
długo modli/ prostak kto Mszy ś. y Kazánia słucha/
głupi/ kto długi y dźieśiećiny płáci/ nieśmiáły kto nie
wydrze/scrupulant, kto Dekretu zá pieniądze nie prze-
da/ y to niebespieczna/ nic powierze bez dobrych v-
czynkow. Fides sine bonis operibus mortua est. Trze-
ći gdy człowiekowi nic nie smákuie; y Swiátu nie
smákuie niebo/ y szcześćie wiecznymi czásy trwáiace/
ále źiemiá y iey vdátność obłudna. Sam Pan osą-
Lucæ 16. dźił/ że filij huius sæculi, prudentiores sunt filijs lucis,
iáka to zás mądrośćią Polityká swiátowa ludźi
spráwiedliwych celuie. Euseb: Gall. vkazał/ iż Poli-
tyká vczy swiátowá. Nocitura quærere, amare pe-
ritura, negligere salutaria, & pro nihilo habere perpe-
tua, zá nic mieć Bogá/ nabożeństwo/ Kośćioł/ klą-
twe bánnicyą/ práwo/ y sámo niebo/ to ich obseruan-
tia, á zátym z desperowány swiát/ bo natura morbo
corrupta appetit sibi nociua. Czwarty znák gdy so-
bie człowiek teskni/ wszedy mu źle/ á przećie ná cho-
robe niedba/ y niebespieczeństwá nie widźi/ y owszem
rozumie że sie lepiey ma. Ták y swiát nárzeka ná
woyny/ morowe powietrze/ głod/ á tego nie widźi/
że on wszystkiego przyczyna/ y iego zepsowáne oby-
czáie. Seneca M. iednemu przyiaćielowi miedzy in-
szymi

ßymi nowinámi o iednym piße slepym/ ktory ſie miał zá zdrowego. Neſcit ſe eſſe cæcum, ále ſie kaze prowádzić z pokoiu/ do pokoiu/ ait domum eſſe tenebroſam, dopiero przydáie że to poſpolita nagáná. Hoc quod in illo videmus, omnibus nobis accidere liqueat tibi, ták wiele lákomſtwá/ wydzierſtwá/ chćiwość/ oppreſsiey vbogich ludzi / á przećie nemo ſe auarum intelligit, nemo cupidum. Rzeczeß iednemu / czemu ták wiele ſpenduieß/ ná zbytki? ná bánkiety/ ná aſsiſtentije niepotrzebne? odpowie. Non ego ſumptuoſus ſum, ſed nemo aliter Romæ viuit. Pytaß drugiego/ czemu ſwawolnie żyieß/ mlodość twoie nikczemnie trawiß/ zgorßenie lodziom z śiebie dáieß? wymawia ſie Adoleſcentia hoc facit, concluduie. Quid nos decipimus, non eſt extrinſecum malum noſtrum, intra nos eſt, in viſceribus ipſis ſedet, z nas woyny / bunty/ dla náßych prætenſiey, factiey, prywat/ Bog nas karze/ á my ſie zá niewinnych/ zá zdrowych/ ſądziemy/ záczym kona świát / y polityká iego. Neſcierunt neq; intellexerunt in tenebris ambulant, mouebuntur fundamenta terræ, y te nowine pierwßa/ præſentuie nam wielki Biſkup Krákowſki. Pſal. 81.

Druga nowine præſentuie, że kto tu cnota y świątobliwośćia ná ziemi inßych celuie / w niebie bogátßa bierze nagrode/ y iáśniey nád inßych świeći / álbo wiecey ma de lumine gloriæ. Informowawßy Sálomon madry młodych/ áby kárność kocháli / praw/ y roſkazánia ſwoich przeſtrzegáli rodzicow/ przydał

 żem

żem y ia był máły v Rodzicá moiego y iedyny v Mą-
Proueb: 4. tki moiey. Nam & ego filius Patris mei fui tenellus,
& vnigenitus coram Matre mea & docebat me. Salo-
nius Viennenſis, czyni tu trudność/ iáko iedyny był v
Mátki ſwoiey Sálomon / ponieważ go poprzedził
Brát ſtárſzy/iáko piſmo święte świadczy/gdy wſpo-
mina śmierć iego. Percuſsit Dominus paruulum quē
2. Reg: cap. 12. pepererat vxor Vriæ Dauid? ieśli tedy miał Brátá te-
dy nie iedyny v Mátki. Odpowiáda. Prawdá że go
poprzedził Brát ſtárſzy/ iáko Piſmo ś. świadczy gdy
wſpomina śmierć iego. Sed ille mox mortuus eſt,
quaſi nunquam fuiſſet ſine nomine ab hac vita diſceſ-
ſit. Nie znał go świát nie wſławił ſie v ludzi/ nikomu
nic dobrego nie vczynił/ Rzeczypoſpolitey ſie nie przy-
ſłużył. Jnákſze iudicium czynić bedą potomne czáſy/
o wſzyſtkiey prześwietney Fámiliey Jáśnie Wiel-
możnych Jch MM. Pánow GEMBJCKJCH/
ále też oſobliwym ſpoſobem/ o tym wielkim Biſku-
pie/ y Senatorze madrym / ktory z tego świátá nie
odſzedł ſine nomine, bedą ſobie przypominác czáſy na-
ſtepuiące / iego poważne Legatie z wielka odpráwio-
ne pochrow[illegible] / bedą ſmákowáć w wielkim Sekreta-
rzu/ re[illegible] gerendarum dexteritatem ſummam, w
w Pi[illegible]tarzu Wielkim æquitatem, & iuſtitiam,
w Senatorze ſummam prudentiam, zá ktorą w
Sententiach y votach prawde y ſłuſność / bez wſzel-
kiego reſpektu ſubtelnie wiązał. Oyczyźne w káżdey
iey potrzebie iáko prawdziwy Senátor y rádą y ſub-
ſtáncią

ſtáncya rátował. Widziáłá y tá przednieyſza Dioece-
ſia w Páſterzu ſwoim vigilantiam, vitæ integritatem,
authoritatem cum humanitate coniunctam. Dwor
wielkiego Biſkupá nienaganny / bo ſie proteſtował
z Dawidem. Ambulans in via immaculata hic mihi *Pſal. 100.*
miniſtrabat. Dla tego też do Kápituł ná Vrzędy/
Officia, Prælatury, dawał viros integerrimos, & in-
corruptos, ktorzy y cnotą y mądrością ſwoim korre-
ſpondowáli y korreſponduią Vrzędom/ y rzekę to be-
ſpiecznie o wielkim naſzym Biſkupie / co Alárikowi
Krolowi Káſsyodor przypiſał / że mu nikt zazdro-
ścić nie mogł tylko cnoty/ nic w nim nie mogł zgánić *Caſsiod:*
chybá świątobliwość. Neſciuit quiſquam de te ſub- *lib: 91.*
murare contraria, cum tamen de principali gratia, ſu- *Epiſt: 24.*
ſtineris inuidiam; derogare cupientes, vicit integritas
actionis aduerſarij tui ſæpè locuti ſunt coacti, quod a-
nimus non habebat.

Gdy ſie Pan naſz ná świát národził Niebieſcy O-
bywátele/ ták wielkiego ſzczęścia tutecznym winſzo-
wáli Ziemiánom weſoło śpiewáiąc. Gloria in ex- *Lucæ 24.*
celſis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis.
Pilno tu pytáią Doktorowie SS. Czemu święći
Anyołowie nie mowią/ ludziom dobrego rozumu po-
koy/ ále ludziom dobrey woley? Wſzákże ſnadna ſo-
lutia przypomniawſzy modum operandi, tych dwu
potentiey. Intellect rozumie / álbo concipuie rzeczy
pociągáiąc do ſiebie/ dla tego Doktor Aug. powie- *S. Thom:*
dział. Intelligere idem eſſe quod intùs legere. Wo- *1.2.q.105. ar.1.ad1.*

 la záś

la zás kiedy kocha/ chce álbo prágnie czego/ nie pocią-
ga do siebie/ ále do obiectum, w ktorym korzyśćá/
przyſtáie/ y niiáko zá nim idźie. Dla tegoż Sálo-
mon opiſuiąc człowieká/ ktory niedba o złoto/ oblu-
dną vdátnośćią iego gárdźi/ powiáda/ ßcześliwy kto-
ry nie poßedł zá złotem. Beatus vir qui inuentus eſt ſine
macula, & qui poſt aurum non abijt, y oblubieniec
Niebieſki ſwoy dekláruiąc áffekt przećiwko Oblubie-
nicey/ álbo dußy nábożney mowi: Zránilás ſerce mo-
ie/ śioſtro moiá Oblubienico/ iednym okiem twoim.
Vulneraſti cor meum ſponſa, vulneraſti cor meum in
vno oculorum tuorum. Grzegorz ś. Nißeńſki y 70.
Interpretos czytáią. Excordaſti me, inśi tłumácza/
wźiełás mi ſerce/ Cor mihi rapuiſti. Pytam teraz cze-
muż nie życzą świeći Anyołowie pokoiu ludźiom ro-
zumu wyſokiego/ ále dobrey woli? Chce Niebo v-
kazáć/ że mu ſie ow niepodoba/ ktory dobry/ ále ſo-
bie dobry/ mądry/ ále ſobie mądry/ świątobliwy/
ále ſobie świątobliwy. Przyznam ia czułemu Pá-
ſterzowi náßemu dobroć/ gdy przypominam iego ná-
bożeńſtwo/ świątobliwość/ mortificacie, co dźien-
ne meditatie, przywieránia w Nowicyatách kilká
rázy do roku/ dla recollectiey, proteſtował ſie przed
niebem czeſto/ nabożne ſerce do Bogá obroćiwßy z
Pſal. 33. Pſalmiſtą. Benedicam Dominum in omni tempo-
re, ſemper laus eius in ore meo, y to przećie pewna że
nie ſobie tylko był dobry/ y świątobliwy. Wołał
ná Diœceſią ſwoię/ Magnificate Dominum mecum,

gdy ludzi wielkich / pobożnych / y mądrych ná Visity wysyłał / Kápłanow vitam & integritatem examinans, vt sancta sanctè administrent. Wołał ná Zakonnice. Magnificate Dominum mecum, gdy sam in Persona, Visity, Correctie, y Electie czynił. Wołał ná Zakonniki / y wszystkie owiecki swoie. Magnificate Domiuum mecum, gdy go nikt nie vprzedził ná wszystkie nabożeństwá / ktore sie publicè w ktorych odpráwowáły Kośćiołách. Wołał ná vbogich. Magnificate Dominum mecum, gdy y tych / y Zakony rożne / hoynymi iáłmuznámi sustentovvał. Wołał ná koniec / ná zruinowáne Kośćioły y Klasztory. Magnificate Dominum mecum, gdy znáczną summę ná ich porátowánie / y excitowánie oddał / y rzekę to / o słodkiey pámięći godnym Pásterzu nászym co Iulius Capitolinus, de Marco Antonio, optimo Principe pisze. Tantùm sanè valent huius Principis vita, sanctitas, tranquillitas, pietas vt eius famam nullius proximi decoloret inuidia, ták znáczne y wysokie iego cnoty / nie mogą ieno bogátą mieć nagrodę / y iásno świećić w Niebie.

Wiernym y dobrym sługom / gdy Pan w Niebie obiecuie nagrodę / powiáda że im Bog vśieść káże / sam przechodząc będźie wszystkim służył. Præcinget se & faciet illos discumbere, & transiens ministrabit illis. Wiem Grzegorz ś. te słowá commentuie. Iż Bog według przysługi káżdemu zapłáte náznáczy. Pro ratione meritorum, soluet & præmia. Ale ia tu Lucæ 15.

 dwoiáką

dwoiáka trudność mam. Pierwßa iáko Bog swo‑
im służy creaturom? Druga/ iáko niezmierny ma
bydź przepasány? Pierwßa solwuie Chrysolog: Dis‑
simulat se in ipsa Diuinitate Diuinitas, iednák táka ex‑
positia wiekßa vczynił trudność/ bo nie wiem iáko
się w Niebie Bostwo pokrywa Bostwem. Że się
Bog człowieczeństwem náßym nákrył wyznawamy
z Janem ś. Et verbum Caro factum est. Dla tego y
Prorok wołał. Verè tu es Deus absconditus. Że się
pokrywa osobámi chlebá/ y winá ná Ołtarzu w Sá‑
krámenćie Przenaświetßym/ ná káżdy dzień wida‑
my/ ále w niebie iáko? Ták ná ten czás Bog służy
człowiekowi/ w Niebie y Bostwo pokrywa się Bo‑
stwem/ gdy subministruie świátło chwały. Lumen
gloriæ, ktore dźwiga Intellect náß dla widzenia Bo‑
gá/ iáko Thomaß ś. discuruie. Cum igitur virtus na‑
turalis, intellectus creati non sufficiant ad Dei essenti‑
am videndam, oportet quod ex Diuina gratia, super
accrescat ei virtus intelligendi, y záraz przydáie/ &
istud est lumen. Jákoż się zás Bog przepásuie/ kto‑
ry iest niezmierny? Theophi. resolwuie. Przepaße
się z tey miáry/ że nie wßystko Niebieskie dáie świá‑
Theoph: in tło/ ále go vdziela wedlug przysługi. Præcinget se
Luc: c. 1. in eo, quod non totam vbertatem bonorum largitur,
sed hanc cohibet secundùm certam mensuram. Co y
Páweł ś. iásno vkazał/ gdy do Korynthow pißac
1. Ad Cor. mowi. Stella enim à stella differt in claritate, bo iá‑
5. ko wßystkie astra iasność w prawdźie biorą od słoń‑
cá/

cá/ nie wßytkie przećie iednákowo/ ále kážde iuxtà ſuam qualitatem, y iáko magis minuſuè eſt ſolidum & diaphanum, mniey też álbo wiecey świeći. Ták y ſpráwiedliwi w Niebie/ lubo wßyſcy widzą Bogá/ y Bogá wßyſtkiego/ ktory ieſt słońcem naiáśnieyßym/ niezárownie przećie/ ále według ſwoiey diſpoſitiey, to ieſt według zaſług/ o czym in Concilio Florentino, táka deciſya ſtánęłá. Animæ beatæ, vident Deum, Trinum, & vnum ſicuti eſt, ſed pro diuerſitate meritorum. Przypomnićieß tu wßyſtkie cnoty/ y świątobliwość/ ktore dniá wczorayßego wyliczyli Wielcy Káznodźieie y Oratorowie. Położćie przyſługę wielkiego Biſkupá/ ku Kośćiołowi Oyczyźnie/ vbogim/ á konkluzyą vczyńćie/ y zá nowinę od niego przyimićie/ że iáſno świeći w Niebie. Fulgebunt [Sap: 3.] iuſti ſicut Sol in conſpectu Dei. Kto zás ſobie w Niebie życzy podobney nagrody/ y iáſnośći/ niech Wielkiego Biſkupá imituie w cnoćie/ y świątobliwośći. Bonorum enim laborum glorioſus eſt fructus.